

«Το γαϊτανάκι των σκιών και των χρωμάτων...»

Θεατρική παράσταση

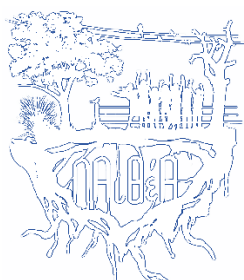
Δημιουργία υλικού:

Γιώργος Μπεκιάρης (δάσκαλος & θεατρολόγος) - Νάσια Χολέβα (θεατροπαιδαγωγός)

Θεατροπαιδαγωγική Ομάδα ΠΑΙΘΕΑ (Παιδαγωγική & Θέατρο)

www.paithea.gr - paitheaedu@gmail.com

Σε συνεργασία με το **Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση**.

Λίγα λόγια για τις θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες

Οι **θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες** που προτείνονται σχετίζονται τόσο με το βιβλίο της Ζωρζ Σαρή «Το γαϊτανάκι», που αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία της παράστασης, όσο και με την ίδια την παράσταση που αξιοποιεί ιδιαίτερες τεχνικές θεάτρου με σκιές.

Μπορούν να αποτελέσουν **προετοιμασία** της ομάδας/τάξης πριν την παρακολούθηση της παράστασης, να χρησιμοποιηθούν για περαιτέρω διερεύνηση των θεμάτων που αγγίζει το έργο **μετά την παράσταση**, να αξιοποιηθούν εμβόλιμα σε κάποιο άλλο μάθημα ή/και να αποτελέσουν μέρος ενός εκπαιδευτικού προγράμματος (πολιτιστικού, αγωγής υγείας κτλ). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν από τον εκπαιδευτικό σε άλλα γνωστικά αντικείμενα (γλώσσα, ιστορία, γεωγραφία, κτλ).

Οι δραστηριότητες είναι ενδεικτικές και μπορούν να τροποποιηθούν, να εμπλουτιστούν από τον εκπαιδευτικό ή να αξιοποιηθούν συμπληρωματικά με δικό του υλικό. Μπορούν, επίσης, να υλοποιηθούν στο σύνολό τους μετά την παρακολούθηση της παράστασης, εφόσον κριθεί σκόπιμο ή δεν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος να ολοκληρωθούν πριν από αυτή. Μπορούν, τέλος, να αποτελέσουν έναυσμα για θεατρική ή άλλου είδους δημιουργία ή για δράσεις που σχετίζονται με τις έννοιες που διαπραγματεύεται το έργο (ειρήνη, αδερφοσύνη, διαφορετικότητα, ρατσισμός, εθελοντισμός, ενεργός πολίτης κ.ά.).

Οι δραστηριότητες προετοιμασίας για την παράσταση διακρίνονται σε εκείνες που υλοποιούνται **κατά την ανάγνωση** του βιβλίου της Ζωρζ Σαρή *Το γαϊτανάκι* και σε εκείνες που **ακολουθούν την ανάγνωση**. Οι πρώτες προτείνεται να παρεμβάλλονται στην ανάγνωση του κειμένου, ώστε να διατηρείται το στοιχείο της έκπληξης και της διερεύνησης. Πιο συγκεκριμένα, υλοποιούνται με την ολοκλήρωση κάθε ενότητας/σκηνής, όπως αναφέρεται και πριν από τον τίτλο της κάθε δραστηριότητας.

Οι δραστηριότητες που προτείνονται για τους μαθητές μετά την παρακολούθηση της παράστασης σχετίζονται περισσότερο με τη θεατρική προσέγγιση του έργου από τους μαθητές και την αξιοποίηση των τεχνικών σκιάς.

Τόσο η Ομάδα ΠΑΙΘΕΑ όσο και το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, ενδιαφέρονται να μάθουν και να διαδώσουν ενδιαφέρουσες ιδέες και δράσεις που υλοποιήσατε. Στην τελευταία σελίδα του υλικού αυτού, μπορείτε να δείτε πώς θα έρθετε σε επαφή μαζί μας. Καλή διασκέδαση!!

A. Δραστηριότητες πριν την παράσταση

1. Δραστηριότητες κατά την ανάγνωση του βιβλίου

Στον κήπο του Κυρ Νικόλα

- **Η βαλίτσα του κυρ Νικόλα**

«Ο κυρ Νικόλας έχει στο μυαλό του κάτι να αλλάξει στον κόσμο. Για το λόγο αυτό αποφασίζει ένα μεγάλο ταξίδι. Παίρνει μαζί του στη βαλίτσα του τα πιο αγαπημένα και απαραίτητα πράγματα για το ταξίδι αυτό. Αν μπορούσες να πάρεις μαζί σου μόνο ένα αντικείμενο, μια ιδέα και ένα συναίσθημα, για ένα αντίστοιχο ταξίδι, ποια θα ήταν αυτά;»

Ζητάμε από τους μαθητές να γράψουν ατομικά τις απαντήσεις τους σε ένα χαρτί. Στη συνέχεια, συγκρίνουν τις απαντήσεις τους σε μικρές ομάδες και προσπαθούν να φτιάξουν μία ομαδική βαλίτσα που να περιέχει τα απολύτως απαραίτητα για τον Κυρ Νικόλα. Στο τέλος, η τάξη/ομάδα μπορεί να συζητήσει, για να βρει τα πιο κατάλληλα και απαραίτητα συστατικά της βαλίτσας του Κυρ Νικόλα. Προσοχή: είναι γέρος και μπορεί να κουβαλήσει μόνο μέχρι 5!

Στο ιατρείο του Ξανανιώνη

- **Γλύπτης - γλυπτό**

Χωρίζουμε την ομάδα σε ζευγάρια. Σε κάθε ομάδα έχουμε τους μαθητές Α και Β. Οι μαθητές Α, χωρίς να μιλούν, “σμιλεύουν” με το σώμα του Β τη μορφή του κυρ Νικόλα την ώρα που ζητάει από τη γιατρό να του χαρίσει το χάπι που θα τον κάνει νέο, για να μπορέσει να κάνει το όνειρό του πραγματικότητα. Πώς στέκεται; Πώς είναι η έκφραση του προσώπου του; Πού κοιτάζει; Οι γλύπτες γίνονται θεατές και παρατηρούν τα διαφορετικά γλυπτά του κυρ Νικόλα που έχουν δημιουργηθεί.

Στη συνέχεια, ζητάμε από τους Β κάθε δυάδας να “σμιλέψουν” αντίστοιχα, με το σώμα του Α, τη γιατρό τη στιγμή που ο Κυρ Νικόλας της εξηγεί το σχέδιό του. Τώρα, οι νέοι γλύπτες παρατηρούν τα γλυπτά που δημιουργήθηκαν. Τι ομοιότητες - διαφορές έχουν τα γλυπτά του κυρ Νικόλα και της γιατρού που δημιουργήθηκαν από διαφορετικούς γλύπτες;

Συνάντηση με τον Κύριο Στο Αυτοκίνητο

- **Συλλογικός ήρωας**

Ο πρώτος που συναντάει ο Νικόλας στη διάρκεια του ταξιδιού είναι ένας Κύριος με ένα πολύ ακριβό αυτοκίνητο. Καθώς κουβεντιάζουν του εξηγεί το σχέδιό του. Όταν όμως του προτείνει να συμμετάσχει κι αυτός, ο Κύριος αρνείται να δώσει το χέρι του στο γείτονά του! Ο Νικόλας βγαίνει από το αυτοκίνητο με απογοήτευση, καθώς δεν μπόρεσε να πείσει τον Κύριο. Αν είχες τη δυνατότητα να γίνεις για λίγο ο Νικόλας, και να πεις κάτι ακόμα στον Κύριο με το αυτοκίνητο, τι θα ήταν αυτό;

Ζητάμε από έναν μαθητή να μπει στο κέντρο του χώρου σε ρόλο του Κυρίου και οι υπόλοιποι διαδοχικά, στο ρόλο του Νικόλα, προσπαθούν να τον πείσουν με επιχειρήματα, ώστε να συμμετέχει στο σχέδιο. Ο μαθητής δεν απαντά, παρά μόνο ακούει. Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας, μπορούμε να συζητήσουμε γύρω από τα επιχειρήματα - ποια ήταν πιο πειστικά, αν η διατύπωση ή ο τρόπος που επιχειρηματολογούμε μπορεί να φέρει διαφορετικά αποτελέσματα, κτλ.

Συνάντηση με τον Δήμαρχο

- **Ασπίδες και βόμβες**

Ζητάμε από τους μαθητές να περπατήσουν ελεύθερα στο χώρο, έχοντας στο νου τους πως είναι κάποιος συγκεκριμένος ήρωας από τους χαρακτήρες του κειμένου. Δε λένε δυνατά ποιον ρόλο έχουν αναλάβει, ούτε χρειάζεται να μιμηθούν το περπάτημά του, παρά μόνο να το ξέρουν οι ίδιοι, και να φανταστούν ότι βρίσκονται σε κάποιον σημαντικό γι' αυτούς χώρο.

Στη συνέχεια τους ζητάμε να σκεφτούν πως κάποιος από τους υπόλοιπους συμμαθητές τους είναι ο βασικός τους αντίπαλος στο έργο (πχ για τον έναν στρατιώτη μπορεί να είναι ο άλλος στρατιώτης). Χωρίς να τους καταλάβει ο συμμαθητής τους, θα πρέπει να κινούνται συνεχώς όσο το δυνατόν πιο μακριά από αυτόν (σα να ήταν μια βόμβα, την οποία προσπαθούν να αποφύγουν!).

Φωνάζουμε σε διάφορες στιγμές “ΣΤΟΠ!”. Η ομάδα παγώνει κι οι μαθητές προσπαθούν να διαπιστώσουν αν όντως βρίσκονται όσο πιο μακριά από τη “βόμβα” τους γίνεται.

Σε δεύτερη φάση, ζητάμε από τους μαθητές/ρόλους να σκεφτούν ποιος άλλος άνθρωπος θα μπορούσε να λειτουργήσει υποστηρικτικά σε αυτούς (να είναι η “ασπίδα” τους γι' αυτή τη βόμβα). Βάζουν λοιπόν στο μυαλό τους έναν άλλο συμμαθητή τους, τον οποίο προσπαθούν να έχουν πάντα ανάμεσα στη βόμβα και τον εαυτό τους, καθώς συνεχίζουν να κινούνται! Προσοχή: ούτε αυτός ο συμμαθητής πρέπει να καταλάβει ότι κάποιος τον έχει βάλει “ασπίδα” του!

Με το “ΣΤΟΠ” που φωνάζουμε, διαπιστώνουμε ξανά εάν η βόμβα μας είναι όσο πιο μακριά μας γίνεται, και εάν η ασπίδα μας βρίσκεται πάντα ανάμεσα σε μας και τη βόμβα μας (αδύνατον να συμβεί 100%)!

Χωρίς να μετακινηθούμε και πάλι, ρωτάμε με τη σειρά τους μαθητές για το ρόλο που επέλεξαν, ποιος ήρωας του έργου φαντάστηκαν ότι είναι η βόμβα τους και ποιος η ασπίδα τους.

Συνάντηση με την Καλή Κυρία

• Περίγραμμα ρόλου

Ένα μαθητής, σε ρόλο Νικόλα, ξαπλώνει σε χαρτί του μέτρου και κάποιος άλλος με ένα μαρκαδόρο αποτυπώνει το περίγραμμα του σώματός του. Στη συνέχεια, οι όλοι οι μαθητές με χρωματιστούς μαρκαδόρους γράφουν στο εσωτερικό του περιγράμματός του φράσεις, που εκφράζουν τον εσωτερικό κόσμο του Νικόλα (πώς βιώνει την κατάστασή του με βάση τα όσα του έχουν συμβεί ως τώρα), *σκέψεις, ιδέες, επιθυμίες, διλήμματα, φόβους του κ.ά.* Έξω από το περίγραμμα γράφουν τι νομίζουν ότι πιστεύουν τα άλλα πρόσωπα του έργου γι' αυτόν.

Συνάντηση με τους θερμαστές

• Ανίχνευση σκέψης

Ζητάμε από τους μαθητές σε μικρές ομάδες να δημιουργήσουν ακίνητες εικόνες, όπως φαντάζονται τη σκηνή με τους θερμαστές. Στις εικόνες τους μπορούν να αποφασίσουν εάν θα είναι παρών και ο Νικόλας ή όχι. Οι ομάδες παρουσιάζουν τις εικόνες τους στους υπόλοιπους θεατές.

Μπορούμε να αγγίξουμε με τη σειρά τα πρόσωπα των σκηνών, να τα ρωτήσουμε και παραμένοντας ακίνητα να μας πουν:

- Πού βρίσκεσαι;
- Τι κάνεις; Σου αρέσει αυτό που κάνεις;
- Τι σκέφτεσαι; Πώς νιώθεις;
- Τι θα ήθελες να κάνεις τώρα;
- Έχεις δει ποτέ αυτόν τον κόσμο που σου περιγράφει ο Νικόλας;
- Πώς σου ακούγεται αυτό που σας προτείνει αυτός ο άγνωστος;

Στη φυλακή με άλλους κρατούμενους

• Προσωπικό ημερολόγιο (γραφή σε ρόλο)

Ο Νικόλας κουβέντιασε ώρα πολλή με τους συγκατούμενούς του, κι αφού τους ρώτησε γιατί βρίσκονται εκεί, τους εξήγησε το σχέδιό του. Ώρα μετά, ο κάθε ένας πήγε στη γωνιά του και έγραψε για το γεγονός αυτό λίγες γραμμές στο προσωπικό του ημερολόγιο. Τι μπορεί να έγραψε;

Οι μαθητές επιλέγουν ένα ρόλο από τη σκηνή της φυλακής (κάποιο φυλακισμένο, τον Νικόλα, τον δεσμοφύλακα, τον δικαστή κτλ).

Σαν σε προσωπικό ημερολόγιο, καταγράφουν το συμβάν αυτό, σκέψεις τους σχετικά με αυτά που άκουσαν ή είπαν, συναισθήματα, κτλ.

Διαβάζουμε εναλλάξ κομμάτια ή και ολόκληρα τα ημερολόγια που γράψαμε (πχ πρώτα μια σελίδα από το ημερολόγιο ενός κρατούμενου, μετά ενός Νικόλα, ενός δεσμοφύλακα κ.ο.κ.).

2. Δραστηριότητες μετά το τέλος της ανάγνωσης του βιβλίου

• Ρεπόρτερς

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και σε ρόλο αρθρογράφων - ρεπόρτερς αναλαμβάνουν να καλύψουν δημοσιογραφικά το ταξίδι του Νικόλα. Γράφουν ένα ρεπορτάζ για κάθε σταθμό της πορείας του και σε αυτό εντάσσουν και φανταστικές συνεντεύξεις από τα πρόσωπα που συνάντησε.

Διαβάζουμε τα ρεπορτάζ στην τάξη, ή δημιουργούμε μια μικρή εφημερίδα, η οποία κάνει αφιέρωμα στο ταξίδι αυτό.

• Συναντήσεις με τον κύριο Πάντα Όχι και με τον κύριο Σε Όλα Ναι.

Ο Νικόλας καταφέρνει να πείσει εύκολα το γιατρό, τους θερμαστές, τους φυλακισμένους, ενώ αδυνατεί να πείσει τον Κύριο με το αυτοκίνητο και το Δήμαρχο... Με τους στρατιώτες δυσκολεύεται αλλά τελικά το καταφέρνει. Τι είναι αυτό που τον βοηθάει ή τον δυσκολεύει κάθε φορά;

Ζητάμε από δυάδες μαθητών να αυτοσχεδιάσουν μια σκηνή όπου ο Νικόλας συναντάει έναν άνθρωπο, που σε όλα όσα του προτείνει, λέει πάντα “όχι”. Οι δυάδες δοκιμάζουν διαδοχικά και η υπόλοιπη ομάδα παρακολουθεί. Όταν ολοκληρωθούν οι αυτοσχεδιασμοί, ρωτάμε την ομάδα:

- Για πόσο μπορεί να διαρκέσει ένας τέτοιος διάλογος;
- Ποια είναι η μεγαλύτερη δυσκολία;

Νέες δυάδες αυτοσχεδιάζουν τώρα μια σκηνή που ο Νικόλας συναντάει τον κύριο που απαντάει σε όλα “ναι”.

Τι ομοιότητες, τι διαφορές παρατηρούμε; Μπορεί ένας τέτοιος διάλογος να είναι πάντα παραγωγικός;

Δοκιμάζουμε μια τρίτη σκηνή με το εξής σχήμα:

Νικόλας: Θέλεις να...;

Κύριος: **Ναι! Και** όχι μόνο αυτό, αλλά να...!

Νικόλας: Τέλεια! **Και** όχι μόνο αυτό, αλλά και...!

Κύριος: **Ναι! Και** ακόμα.....

Τι δυνατότητες ανοίγονται εδώ; Τελικά, τι θα πρέπει να περιλαμβάνει ένας διάλογος για να είναι δημιουργικός, ισότιμος και παραγωγικός; Γιατί;

- **Φτιάχνουμε το δικό μας τραγούδι/ποίημα/μανιφέστο για δράση!**

Σε μια κόλλα A4 γράφουμε με τη σειρά τις παρακάτω φράσεις, αφήνοντας αρκετό χώρο ανάμεσά τους.

“Αν όλα τα παιδιά της γης...”

“...τότε μάλλον θα...”

“...αν όμως...”

“...θα πρέπει να...”

“...και τότε σίγουρα θα...”

Φωτοτυπούμε τη σελίδα αυτή σε αντίτυπα ίσα με τον αριθμό των μαθητών μας. Τους ζητάμε να καθίσουν σε έναν κύκλο και να έχουν κάτι για να γράφουν. Κατόπιν τους δίνουμε από μια σελίδα και τους εξηγούμε πως θα πρέπει με τη φαντασία τους να συμπληρώσουν την πρώτη φράση (μόνο).

Όταν το κάνουν αυτό, θα πρέπει να περάσουν στο διπλανό τους δεξιά το χαρτί τους και να πάρουν το χαρτί που κρατάει ο διπλανός τους στα αριστερά. Με βάση αυτό που έχει γραφτεί ήδη, συμπληρώνουν τη 2η φράση και ξαναπερνάνε το χαρτί δεξιά, κ.ο.κ.

Σε κάθε φάση, θα πρέπει να διαβάζουν αυτά που έχουν γραφτεί, για να συμπληρώνουν την επόμενη φράση, όσο πιο ταιριαστά γίνεται.

Διαβάζουμε τα γραπτά αυτά που έχουν δημιουργηθεί συλλογικά. Έχουν ομοιοκαταληξία, μέτρο; Θυμίζουν καθόλου ποίημα; Θα μπορούσαν να γίνουν τραγούδι; Μπορούν να δραματοποιηθούν ή μήπως κάποια μοιάζουν με ένα μανιφέστο για δράση; Είναι ρεαλιστικές προτάσεις; Θα μπορούσαν να γίνουν, αν προσθέταμε/αλλάζαμε κάτι;

B. Δραστηριότητες μετά την παράσταση

Στον κήπο του Κυρ Νικόλα

- **Εσωτερική φωνή**

Ο Νικόλας άκουσε το τραγούδι του κοριτσιού και αναθεώρησε τη μέχρι τώρα ζωή του. Τι πιστεύεις ότι περνάει από το μυαλό του αυτή τη στιγμή που βλέπει το κοριτσάκι να απομακρύνεται;

Ζητάμε από έναν μαθητή να πάρει τη θέση του Κυρ Νικόλα στον κήπο του. Μένει ακίνητος καθώς βλέπει το κοριτσάκι να απομακρύνεται. Διαδοχικά, οι μαθητές/θεατές, μπορούν με τη σειρά να σταθούν δίπλα του, να αντιγράψουν ακριβώς τη στάση του, και μαντεύοντας της σκέψη του να την πουν δυνατά, σα να ήταν η φωνή του.

Συνάντηση με τον Κύριο Στο Αυτοκίνητο

- **Πάρε θέση**

Έχεις βρεθεί ποτέ στη θέση του κυρίου με το αυτοκίνητο, να έχεις δηλαδή αισθανθεί απέχθεια για κάποιον γύρω σου; Είναι δικαίωμα ή όχι; Έχει δίκιο ο Κύριος με το αυτοκίνητο ή ο Νικόλας;

Τοποθετούμε μία καρέκλα στην άκρη της αίθουσας που συμβολίζει το Νικόλα και μια δεύτερη καρέκλα, στην άλλη άκρη, που συμβολίζει τον Κύριο με το αυτοκίνητο. Με το σύνθημα, κάθε μαθητής πρέπει να σταθεί όσο κοντά στον έναν από τους δύο πιστεύει ότι συμφωνεί με τις απόψεις του (αν βρίσκεται κάποιος σε δίλημμα, στέκεται ακριβώς ανάμεσα κτλ).

Μόλις οι μαθητές επιλέξουν τη θέση τους, μπορούμε να φωτογραφίσουμε το «χάρτη» απόψεων που σχηματίζεται και να τον έχουμε ως σημείο αναφοράς της ομάδας.

Ακουμπάμε έναν έναν μαθητή στον ώμο και ακούμε το επιχειρήματά του - γιατί στέκεται εκεί; Οι υπόλοιποι ακούμε προσεκτικά. Αν κάποιος ακούσει μια άποψη που του αλλάζει τον τρόπο σκέψης, έστω και στο ελάχιστο, θα πρέπει να μετατοπιστεί αναλόγως και στο χώρο. Δεν σχολιάζουμε άλλη γνώμη, ούτε παρεμβαίνουμε στην άποψή που εκφράζει κάποιος. Μιλάμε με τη σειρά!

Στο τέλος της άσκησης, φωτογραφίζουμε ξανά το «χάρτη» που έχει δημιουργηθεί. Συγκρίνουμε τις δύο εικόνες. Υπάρχουν διαφορές; Μετατοπίστηκε κανείς ή είναι ακριβώς ίδιες;

Στα σύνορα με τους Στρατιώτες

- **Ο διάδρομος της συνείδησης**

Ο Νικόλας πλησιάζει τον Στρατιώτη Α και του προτείνει να αφήσει τα όπλα και να ζήσει ειρηνικά. Από την άλλη πλευρά όμως στέκεται ο Στρατιώτης Β, με τον οποίο τον χωρίζουν τόσα πολλά, που έχουν γραφτεί σε ολόκληρα βιβλία. Τι λέτε να κάνει ο Στρατιώτης Α;

Ζητάμε από ένα μαθητή να πάρει το ρόλο του Στρατιώτη Α και να σταθεί στη μια πλευρά της αίθουσας. Στην άλλη άκρη ζητάμε να σταθεί ένας άλλος μαθητής, σε ρόλο Στρατιώτη Β. Οι υπόλοιποι μαθητές δημιουργούν ένα διάδρομο ανάμεσά τους, με δυο αντικριστές γραμμές, και αναλαμβάνουν το ρόλο των σκέψεων του Στρατιώτη Α.

Ο Στρατιώτης Α, διασχίζει αργά το διάδρομο προς τον Στρατιώτη Β, ακούγοντας μία μία τις σκέψεις των υπολοίπων μαθητών για το τι πρέπει να κάνει. Εάν οι φωνές τείνουν περισσότερο προς τη συμφιλίωση και στα επιχειρήματα του Νικόλα, στο τέλος του διαδρόμου θα πρέπει να σταθεί και να δώσει το χέρι στο Στρατιώτη Β που τον περιμένει. Εάν οι περισσότεροι τον συμβουλεύσουν να μείνει πιστός στην πατρίδα, την ιστορία, τις αρχές του, θα πρέπει να τον προσπεράσει και να φύγει.

Οι μαθητές θα πρέπει να σκεφτούν διάφορα επιχειρήματα για τη μια και την άλλη πλευρά, καθώς και σκέψεις που θα άκουγε στο μυαλό του ο Στρατιώτης Α μπροστά σε αυτό το δίλημμα (θα πρέπει να λάβουμε υπόψη την πατρίδα, την ιστορία, τη γενιά του, την επιθυμία του για τραγούδι κτλ). Στη θέση του Στρατιώτη Α μπαίνουν διαδοχικά διάφοροι μαθητές ψάχνοντας περισσότερα επιχειρήματα για να του πουν.

Στην Πόλη που έχει πόλεμο

• Ηχητικό τοπίο

Δημιουργούμε σε ομάδες το ηχητικό τοπίο μιας πόλης σε πόλεμο, παράγοντας διάφορους ήχους με τη φωνή, το σώμα, αντικείμενα ή και διάφορα μουσικά όργανα ή αξιοποιώντας ηχογραφημένους ήχους, θορύβους κτλ.

Οι ομάδες μπορούν να παρουσιάσουν τις συνθέσεις τους ζητώντας από τους θεατές να έχουν κλειστά μάτια.

Στη συζήτηση που ακολουθεί, μπορούμε να ρωτήσουμε τους μαθητές αν σχηματίστηκε στο μυαλό τους κάποια έντονη εικόνα από τους ήχους που άκουσαν.

Συνάντηση με το Δήμαρχο

• Θέατρο της Αγοράς (Forum Theatre)

Ο Δήμαρχος δεν πείθεται από τα λόγια του Νικόλα να σταματήσει τον πόλεμο. Αντίθετα, γίνεται επιθετικός όταν ακούει την τρελή του ιδέα, με αποτέλεσμα ο Νικόλας να βρεθεί σε πολύ άσχημη θέση.

Μήπως ο Νικόλας είχε λάθος προσέγγιση; Μήπως θα μπορούσε με διαφορετικό τρόπο (προσέγγιση) να πείσει το Δήμαρχο, να του αλλάξει γνώμη και να αποφύγει το λιθοβολισμό;

Κάποιος μαθητής μπαίνει στο ρόλο Δημάρχου και μερικοί άλλοι σε διάφορους ρόλους κατοίκων (π.χ. αστυνομικού, ιερέα, μητέρας που έχει χάσει το γιο της στον πόλεμο, κ.ά.). Στο ρόλο του Νικόλα μπαίνουν διαδοχικά διάφοροι μαθητές δοκιμάζοντας αυτοσχεδιαστικά εναλλακτικούς τρόπους/στρατηγικές προσέγγισης, ώστε να πείσουν το Δήμαρχο να αλλάξει άποψη. Στην προσπάθεια αυτή μπορούν να ενεργοποιήσουν και τους υπόλοιπους κατοίκους. Οι μαθητές που παίζουν το Δήμαρχο και τους κατοίκους θα πρέπει να μείνουν πιστοί στο ρόλο τους, αλλά αν ακούσουν κάτι πραγματικά πειστικό, μπορούν να αλλάξουν στάση.

Η σκηνή ξεκινάει κάθε φορά από το σημείο που ο Νικόλας ζητάει να μιλήσει στο κοινό.

Στο τέλος κάθε παρέμβασης ενός “διαφορετικού” Νικόλα, συζητάμε τα αποτελέσματα της στρατηγικής που αξιοποίησε, χρησιμοποιώντας τις εξής ερωτήσεις:

- Τι προσπάθησε να κάνει αυτός ο Νικόλας;
- Τι στρατηγική ακολούθησε;
- Τι κατάφερε;

Στο πλοίο με τους Θερμαστές

• «Η φανταστική μηχανή»

Οι θερμαστές λειτουργούν σαν τα εξαρτήματα μιας καλοκουρδισμένης μηχανής, κάνοντας αυτοματοποιημένες κινήσεις. Πρόκειται για κινήσεις που γνωρίζουν καλά, που κάνουν κάθε μέρα. Ποιες κινήσεις κάνουμε εντελώς μηχανικά και αυτόματα κάθε μέρα; Δημιουργήστε με το σώμα σας μια 'φανταστική' μηχανή που να αποτελείται από τέτοια εξαρτήματα!

Αποφασίζουμε να φτιάξουμε μια συγκεκριμένη μηχανή (υπαρκτή ή φανταστική) η οποία παράγει ή μας διευκολύνει σε κάτι στη δική μας καθημερινότητα. Με τη σειρά, καθένας παριστάνει ένα εξάρτημα της μηχανής επαναλαμβάνοντας μια συγκεκριμένη κίνηση και ένα χαρακτηριστικό ήχο. Ο κάθε μαθητής που τοποθετείται διαδοχικά στο χώρο θα πρέπει να συμπληρώνει τη μηχανή που έχουν αρχίσει να χτίζουν οι προηγούμενοι, μέχρι να μπουν όλοι.

Πατάμε το κουμπί της, για να ξεκινήσει τη λειτουργία της. Κάθε εξάρτημα πρέπει να λειτουργεί με το ρυθμό, την κίνηση και τον ήχο που έχει αποφασίσει κάθε μαθητής, ασταμάτητα.

Τι θα συμβεί εάν κατά λάθος ο διακόπτης της μηχανής μπει σε πιο γρήγορη σκάλα; Σε πιο αργή; Πού είναι τα όριά της; Πότε χαλαεί;

Γ. Ιδέες για δημιουργία

Δημιουργία νέων σκηνών

Ο Νικόλας στο μεγάλο ταξίδι του πέρασε από πολλά μέρη της γης, για να καταφέρει να πείσει όλους τους ανθρώπους να ενώσουν τα χέρια τους σε ένα τεράστιο γαϊτανάκι. Κάποια από αυτά δεν αναφέρονται στο βιβλίο της Ζωρζ Σαρή, ούτε παρουσιάζονται στην παράσταση. Ποια θα μπορούσε να ήταν;

Φανταζόμαστε με την ομάδα μας μια επιπλέον σκηνή στο έργο, που να έχει σχέση με το σήμερα, ή να αγγίζει θέματα που μας αφορούν, όπως:

“Ο Νικόλας επισκέπτεται ένα σχολείο και παρατηρεί ένα παιδί που κάθεται μόνο του στο διάλειμμα.”

“Ο Νικόλας συναντάει μια ομάδα προσφύγων τη στιγμή που φτάνουν σε μια πλατεία”.

“Ο Νικόλας φτάνει σε μια παραλία γεμάτη ξαπλώστρες και κόσμο που κάνει μπάνιο.”

Οι μαθητές δημιουργούν με αυτοσχεδιασμό τη σκηνή τους. Μπορούν να επαναλάβουν τη σκηνή αρκετές φορές, με τους μαθητές να εναλλάσσονται στους ρόλους κάθε φορά, έτσι ώστε όλοι να δοκιμάσουν όλους τους ρόλους.

Στη συνέχεια, καλούνται να γράψουν το σενάριο της σκηνής επιλέγοντας διαλόγους που προέκυψαν στους αυτοσχεδιασμούς και προσθέτοντας σύντομες οδηγίες για το στήσιμό της (χρήση αντικειμένων, ήχων, μουσικής κτλ).

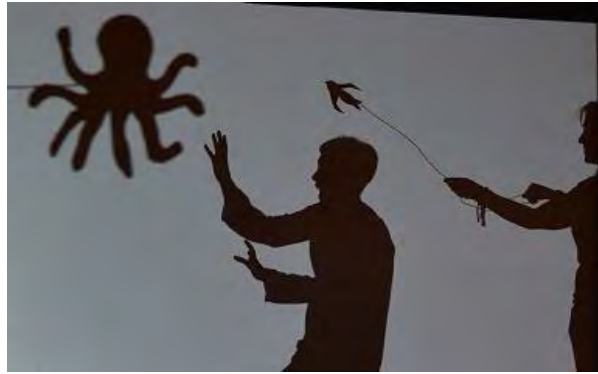
1. Παιχνίδια με τις σκιές

Στερεώνουμε σε πλαίσιο ένα λευκό ημιδιαφανές πανί (πχ ένα λεπτό σεντόνι) και σε απόσταση 3 μέτρων τοποθετούμε έναν μικρό προβολέα, ώστε να φωτίζεται ομοιόμορφα ολόκληρο το πανί.

- Πλησιάζουμε το σώμα πολύ κοντά στο πανί και στη συνέχεια κατευθυνόμαστε σιγά σιγά προς τον προβολέα. Πώς αλλάζει το μέγεθος της σκιάς σε κάθε περίπτωση; Τι αλλάζει στο περίγραμμα; Τι αίσθηση προκαλεί στους θεατές κάθε περίπτωση σκιάς;
- Στεκόμαστε στη μέση του πανιού και μας φωτίζουν με δύο προβολείς, έναν δεξιά μας κι έναν αριστερά μας. Πόσες σκιές δημιουργούνται; Πώς παραμορφώνεται το μέγεθος της σκιάς μας; Τι συναισθήματα μπορεί να προκαλέσει κάθε περίπτωση;
- Τοποθετούμε μια χρωματιστή ζελατίνα πολύ κοντά στο φακό του προβολέα; Πώς φωτίζεται το πανί; Αλλάζει κάτι στην ατμόσφαιρα που δημιουργείται, ανάλογα με το χρώμα της ζελατίνας;
- Στεκόμαστε πολύ κοντά στο πανί, καθώς αυτό φωτίζεται από τον προβολέα. Αρχικά, το πρόσωπό μας κοιτάζει το πανί και στη συνέχεια είναι παράλληλο με το πανί. Σε ποια περίπτωση φαίνονται καλύτερα τα χαρακτηριστικά του προσώπου μας; Πώς θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε κάθε περίπτωση σκιάς σε μια αυτοσχεδιαστική σκηνή;
- Ζητάμε από μερικούς μαθητές να σταθούν πίσω από το πανί και από τους υπόλοιπους, ως θεατές, να προσπαθήσουν να αναγνωρίσουν ποιος μαθητής στέκεται πού. Δοκιμάζουμε το ίδιο αλλάζοντας θέσεις στους μαθητές πίσω από το πανί, και με το πρόσωπό τους να κοιτάζει αντίθετα από το πανί. Σε ποια περίπτωση είναι πιο εύκολο να τους αναγνωρίσεις;
- Με τα χέρια μας προσπαθούμε να δημιουργήσουμε σχηματισμούς σαν κι αυτούς που δείχνουν οι εικόνες, που μοιάζουν με ζώα, φυτά ή άλλες μορφές, και ζητάμε από τους θεατές να τα αναγνωρίσουν.

- Επιλέγουμε αντικείμενα από το χώρο και τα τοποθετούμε πίσω από το φωτισμένο πανί. Παρατηρούμε τις σκιές τους. Ποια αντικείμενα δημιουργούν πιο ενδιαφέρουσες σκιές; *(Πιο ευδιάκριτες σκιές δημιουργούν τα αντικείμενα με καθαρές γραμμές, πχ καπέλο, ποδήλατο, ομπρέλα, βεντάλια και εκείνα που είναι διάτρητα και επιτρέπουν στο φως να περνάει από μέσα τους).*
- Επιλέγουμε άλλα αντικείμενα που, καθώς τα πλησιάζουμε στο φως του προβολέα, δημιουργούν σκηνικά στο πανί μας (πχ ένα μικρό κλαδάκι στην άκρη του πανιού μοιάζει με δέντρο, ένα χαρτονένιο περιγράμμα πρόσοψης σπιτιού με ανοιχτά παράθυρα κ.ά.). Δημιουργούμε αυτοσχεδιαστικά σύντομες σκηνές με βάση τα σκηνικά που δημιουργούμε κάθε φορά.

- Προσπαθούμε ένας ένας πίσω από το πανί να παραστήσουμε τις κινήσεις που κάνει κάποιος με βάση το επάγγελμά του (π.χ. γεωργός, ιατρός, ζωγράφος κ.τ.λ.) και ζητάμε από τους θεατές να το μαντέψουν το επάγγελμα (μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και αντικείμενα).

- Σε ζευγάρια δημιουργούμε παγωμένες/δυναμικές εικόνες πίσω από το πανί με θέματα όπως:

δρομείς στην εκκίνηση, μια μηχανή, άνθρωποι σε απόγνωση, καβγάς, χαρά, μια απρόσμενη συνάντηση, ικεσία-προσευχή, άνοιξη, αγάλματα που ζωντανεύουν, ρομπότ, από το σπόρο στο λουλούδι, φωτιά-άνεμος κ.ά.).

Πώς πρέπει να παραταχτούμε πίσω από το πανί ώστε να είμαστε όλοι ορατοί;

Όπου νομίζουμε πως μας είναι χρήσιμο, μπορούμε να προσθέσουμε μια σύντομη και αργή κίνηση στα σώματά μας, να δημιουργήσουμε με τη φωνή-αναπνοή ή το σώμα μας ήχους και να πούμε μια δύο λέξεις ο καθένας με βάση το ρόλο που έχουμε επιλέξει.

- Επιλέγουμε μια μουσική χωρίς λόγια και δημιουργούμε σε ζευγάρια τις χορογραφίες μας πίσω από το πανί. Μπορούμε να εμπλουτίσουμε τις χορογραφίες μας με αντικείμενα που δημιουργούν όμορφες σκιές.

- Επιλέγουμε φωτογραφίες που θα τις αξιοποιήσουμε ως φόντο/σκηνικό και τις προβάλλουμε μέσω προτζέκτορα στο πανί. Το ίδιο μπορούμε να κάνουμε και με δημιουργίες μας στον υπολογιστή στο πρόγραμμα της Ζωγραφικής. Στη συνέχεια, δημιουργούμε με το σώμα μας και αντικείμενα ένα σχετικό δρώμενο στο πανί.

2. Δημιουργία σκιών σε σχέση με το έργο

Χωριζόμαστε σε ομάδες. Κάθε ομάδα επιλέγει διαφορετική σκηνή του έργου και αναλαμβάνει να την αναδημιουργήσει μέσα από τρεις διαδοχικές παγωμένες/δυναμικές εικόνες (αρχή, μέση, τέλος της σκηνής). Αξιοποιούμε το χρόνο που μας δίνεται για προετοιμασία, για να συζητήσουμε τα γεγονότα της, να συνθέσουμε τις εικόνες μας, να κάνουμε δοκιμές στο χώρο, αλλά και πίσω από το φωτισμένο πανί, να προσθέσουμε αντικείμενα, ήχους και σύντομες φράσεις.

Όταν όλες οι ομάδες ολοκληρώσουν την προετοιμασία τους, καθεμία παρουσιάζει διαδοχικά τις εικόνες της πίσω από το πανί. Οι θεατές κλείνουν κάθε φορά τα μάτια τους μεταξύ των εικόνων, για να βλέπουν μόνο το τελικό αποτέλεσμα.

Μπορούμε να φωτογραφίζουμε όλες τις εικόνες κάθε ομάδας, ώστε σε επόμενη φάση να δημιουργήσουμε φωτοαφηγήσεις με λεζάντες, ή μια παρουσίαση με προβολή (χρησιμοποιώντας το Power Point, το Movie Maker ή άλλο πρόγραμμα). Εναλλακτικά, μπορούμε να βιντεοσκοπήσουμε τις εικόνες, εάν πρόκειται να χρησιμοποιήσουμε ζωντανό λόγο (voice off) ως μέρος της παρουσίασης.

Σύνδεση με άλλα μαθήματα

Τόσο το βιβλίο όσο και η παράσταση μπορούν να αποτελέσουν ερέθισμα για περισσότερη έρευνα και δημιουργία, σε σύνδεση με διάφορα διδακτικά αντικείμενα. Μερικά παραδείγματα:

- Στο μάθημα της **γλώσσας** ή της ιστορίας, αναζητάμε κείμενα που να προωθούν ιδέες παρόμοιες με το Γαϊτανάκι της Σαρή (πχ κείμενα του Γκάντι για τη μη βία, ομιλία του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, κτλ)
- στο μάθημα των **εικαστικών**, συνθέτουμε μια ιστορία με εικόνες και μικρά κείμενα (κόμικ) ή μια ομαδική εργασία (ζωγραφική, κολλάζ, κατασκευή), που να απεικονίζει στιγμές από το ταξίδι και την περιπέτεια του Νικόλα.
- στο μάθημα της **ιστορίας** εντοπίζουμε ταξίδια αναζήτησης που στην αρχή φάνταζαν αδύνατο να συμβούν. Τι συνέβη στο τέλος;
- Στο μάθημα της **γεωγραφίας** ερευνούμε τις διαστάσεις της γης και άλλες ενδιαφέρουσες μαθηματικές πληροφορίες.
- στο μάθημα των **μαθηματικών**, μετράμε τις διαστάσεις της αυλής του σχολείου, του τετραγώνου στο οποίο είναι χτισμένο ή και ολόκληρης της γειτονιάς, και υπολογίζουμε πόσοι άνθρωποι από εμάς χρειάζονται για να κυκλώσουμε όλον αυτόν το χώρο πιάνοντας γερά τα χέρια μας!
- Στο μάθημα των **ηλεκτρονικών υπολογιστών**, αξιοποιούμε την τεχνολογία (sites, emails κ.ά.) για να διευκολύνουμε το Νικόλα στο στόχο του να διαδώσει σε όλη τη γη την ιδέα του, υποθέτοντας πως θα πραγματοποιούσε το ταξίδι του στην σημερινή εποχή.

Ώρα για δράση

Ο Νικόλας συνειδητοποιεί ότι το σημαντικότερο πράγμα στη ζωή του είναι η συμφιλίωση. Με μια απλή ιδέα προσπαθεί να φέρει συμμάχους του όσους ανθρώπους συναντά, για να προωθήσει την ιδέα της ειρήνης. Πιστεύετε ότι η τάξη, το σχολείο ή η γειτονιά σας θα έμπαιναν σε μια τέτοια δράση;

Οργανώστε μια δράση για την Παγκόσμια Ημέρα Ειρήνης, που να κάνει γνωστά αυτά τα θέματα στη σχολική κοινότητα ή την τοπική κοινωνία! (πχ κολλάζ/έκθεση γλυπτών -ζωντανών και μη-, δρώμενο, ανοιχτό μάθημα με μια από τις δραστηριότητες κτλ).

Ας φανούμε χρήσιμοι και σε άλλους!

Δραστηριότητες, δημιουργίες, ιδέες ή σημειώσεις από μαθήματα σχετικά με το υλικό αυτό, τις καταγράφουμε και στέλνουμε στην Ομάδα ΠΑΙΘΕΑ, με το όνομα του σχολείου μας, του τμήματός μας και το ονοματεπώνυμο του εκπαιδευτικού που συντόνισε την ομάδα. Το υλικό αυτό, που μπορεί να φανεί χρήσιμο και σε άλλους συναδέλφους, θα αναρτηθεί στις ιστοσελίδες της ομάδας ΠαιΘέα (www.paithea.gr) και του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (www.theatroedu.gr). Η ηλεκτρονική διεύθυνση της Ομάδας ΠΑΙΘΕΑ για την αποστολή του υλικού μας είναι: paitheaedu@gmail.com.

Γλωσσική επιμέλεια κειμένων: Ιωάννα Λόη (φιλόλογος)

ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

